

12

Rozmetejme popel jeho... Matka přesvědčuje Antoše, aby se vzdal Sylvu (čte Markéta Tallerová a Martin Polách)

Vypravěč (Daniel Rous)

Ve Vesnickém románu se hlavní hrdina Antoš rozhodne rozvést se svou intrikářskou ženou a oženit se se Sylvou. Antošova matka, přestože ho vždy od svatby s rychtářkou zrazovala, zůstává však na straně společenského řádu a zachování manželského slibu. Kategoricky brání rozvodu, zastrašuje Antoše vzpomínkou na památku otce a vyvolává v něm jednání cti bez citu.

Jirovcová (Markéta Tallerová)

Antoši, [...] rouhala jsem se, vyhrožujíc ti, že budu hledat smrt, nepoddáš-li se mi - neučiním toho - dosti velké břímě spočívá již na bedrách tvých, také si nebudu nikdy připomínati slov tvých neuctivých, vášní teď ti vylákaných; jen jedno mi za to učiň k vůli, vzpomeň si jen okamžik na hrob otcův. Dáš ho zneuctit každou cizí nohou, poskytněš okolodoucím právo, by kopnouce do něho potupně zvolali: Hle, z toho, jenž tu práchniví, pošel prokletý onen odpadlík, jenž dal pohoršení nám i dětem našim. - Rozmetejmež popel jeho do všech úhlů světa, jen kdo sám hříšníkem, zplodí hříšníka tak velkého...

Vypravěč (Daniel Rous)

Antoš vzkřikl tak strašlivě, že se v stařeně zarazila krev; myslela, že mu nastala poslední hodinka i že počíná pracovat ke smrti. Vzpomínka na zesnulého otce, kterou byla již jednou před lety zažehnala bouří v jeho krvi, nepozbyla časem své moci, byla muži dosud tak posvátna a dojemna jako někdy dospívajícímu mladíku. I chtěl se moci její vzpouzeti, ale nadarmo - dorážela naň takovou prudkostí, takovým úsilím, že jiného v chvíli té neviděl než potupně rozmetaný otcův hrob, nad nímž se vznášel milovaný, uražený stín.

Antoš (Martin Polách)

Matko, matko, [...] vy jste zvítězila! Těšte se tomu, můžete-li! Odměněn budiž dnes otec můj za to, že mi daroval tento život; odměněna bud'tež i vy, že jste mne vyhlídala, pro mne že jste zamítla, jehož jste více milovala než otce mého, i že jste mi přese vši bídu svou zachovala dobré jméno. Vraťte se k Sylvě i řekněte jí, že jsem lhář a zbabělec největší, klamem že bylo každé moje k ní slovo. Necht' nevěří nikomu již na tomto světě, necht' nikdy již nepozná soucitu k bližnímu, žádný, žádný ten červ, jenž se zove člověkem, není toho hoden. I řekněte jí, aby nehleděla obměkčit mne divadlem zoufalosti své, odeženu ji od prahu toho, kdyby se na něm objevila - i kdybych hned věděl, že z toho budu mít smrt, neb stal jsem se ctnostným dle návodu vašeho. Jste teď spokojena? Zapovím dětem svým, aby již nikdy přede mnou nevyslovily jejího jména - jednám teď po právu? Poslyšte mne, matko, jen chvíliku ještě, než odejdete, hrda na svoje i moje vítězství - je-li ctností, co konám teď, a má-li svět stát na takovém právu - necht' se s námi raději propadne do těch hlubin, jichž se děsíte, je uvnitř shnilý a na povrchu poblázněný - nebude ho škoda a nás - teprv ne...

Karolina Světlá: Vesnický román. Československý spisovatel, Praha 1981. S. 192-3. Text editován.